

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka
iz Izveštaja revizije učinka**

"Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja"

Broj: RU 005-17-NP

Banja Luka, decembar 2023. godine

SADRŽAJ

1	UVOD	3
2	PROVOĐENJE PREPORUKA	5
2.1	Preporuke za Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite.....	6
2.2	Preporuke za jedinice lokalne samouprave i centre za socijalni rad.....	9
3	ZAKLJUČAK.....	12
	PRILOZI	13

**Naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka
"Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja"**

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske je, na osnovu Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske, a u skladu sa ISSAI okvirom revizije, provela naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja" koji je objavljen 2019. godine.

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po Izvještaju revizije učinka preduzete od strane Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, jedinica lokalne samouprave i centara za socijalni rad i utvrđivanje statusa provedenosti preporuka u skladu sa Metodologijom revizije učinka.

Naknadni pregled pokazuje da su od institucija obuhvaćenih revizijom, iako su provodile određene aktivnosti, njih četiri donijele i dostavile Glavnoj službi za reviziju javnog sektora Republike Srpske akcione planove za provođenje preporuka po Izvještaju revizije učinka. Na osnovu informacija o aktivnostima i pokazatelja o ostvarenim rezultatima, revizija se u razumnoj mjeri uvjerila da je od šest datih preporuka jedna preporuka potpuno provedena, četiri preporuke su djelimično provedene, a za jednu preporuku je provođenje u toku.

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske je, u skladu sa odredbama Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske, dostavila Nacrt izvještaja institucijama obuhvaćenim ovim naknadnim pregledom. Izjašnjenje na Nacrt izvještaja dostavilo je Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite koje je djelimično prihvaćeno i uključeno u Izvještaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja".

Konačan izvještaj je dostavljen svim institucijama kojima se u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske treba dostaviti. Izvještaj će biti dostupan javnosti putem internet stranice Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske, www.gsr-rs.org.

Glavni revizor je donio Odluku da se provede ovaj naknadni pregled. Naknadni pregled proveo je revizorski tim u sastavu Branko Sladojević, vođa revizorskog tima i Vladimir Kremenović, član revizorskog tima.

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

LISTA SKRAĆENICA

RS	Republika Srpska
GSRJS RS	Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske
Vlada RS	Vlada Republike Srpske
Ministarstvo	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite
JLS	Jedinice lokalne samouprave
CSR	Centri za socijalni rad
Dom	JU Dom za djecu i omladinu bez roditeljskog staranja „Rada Vranješević“
Strategija	Strategija unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj
Zakon	Zakon o socijalnoj zaštiti

1 UVOD

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske (u daljem tekstu: GSRJS RS) je provela reviziju učinka i u aprilu 2019. godine objavila Izvještaj revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja". Osnovni cilj revizije je bio da se ispita da li je postojeći način zbrinjavanja i zaštite djece bez roditeljskog staranja transparentan i da li je obezbijeđen najbolji mogući način zbrinjavanja i zaštita djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj.

Osnovni nalazi i zaključci u Izvještaju revizije učinka iz 2019. godine su pokazali da nisu u potrebnoj i mogućoj mjeri ispunjene osnovne pretpostavke za uspješno zbrinjavanje i zaštitu djece bez roditeljskog staranja.

Ovim naknadnim pregledom provođenja preporuka datih u Izvještaju revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja" se ispituje kako su nadležne institucije reagovala na Izvještaj revizije učinka, da li su doneseni akcioni planovi, da li je postupano po akcionim planovima i ispitivanje provedenih mjera i aktivnosti na provođenju preporuka. Ukupno je dato šest preporuka i to za Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite (u daljem tekstu: Ministarstvo), jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: JLS) i centre za socijalni rad (u daljem tekstu: CSR), kako je prikazano u Tabeli.

Tabela 1. Preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja“

Red.br.	Institucije	Broj preporuka
1	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite	3
2	Jedinice lokalne samouprave i centri za socijalni rad	3
UKUPNO:		6

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po osnovu Izvještaja revizije učinka preduzete od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom i kojima su upućene preporuke.

Ispitivanja preduzimanih mjera i aktivnosti na provođenju preporuka revizije su vršene u Ministarstvu i šest JLS, odnosno CSR. Naknadnim pregledom je obuhvaćen period od objavljivanja Izvještaja revizije učinka 2019. godine do kraja 2023. godine.

U vršenju naknadnog pregleda kao izvori podataka i informacija korišćeni su:

- pravni okvir važeći u posmatranom periodu;
- strateški dokumenti Vlade RS, Ministarstva i JLS;
- interna akta Ministarstva, JLS i CSR;
- planovi, programi i izvještaji Ministarstva, JLS i CSR;
- podaci i informacije iz upitnika koje su popunili predstavnici institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
- podaci i informacije dobijeni putem intervjua sa licima u institucijama obuhvaćenim naknadnim pregledom.

Nakon izvršene analize i vrednovanja prikupljenih podataka i informacija obezbijeđeni su dovoljni, relevantni i pouzdani revizijski dokazi, koji su bili osnova za formiranje nalaza u cilju ocjene nivoa provedenosti pojedinačnih preporuka revizije učinka.

U nastavku ovog dokumenta, u drugom poglavlju, dat je pregled provođenja preporuka GSRJS RS iz Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja".

2 PROVOĐENJE PREPORUKA

U svrhu izvještavanja o provođenju preporuka revizije učinka u posmatranom periodu i potrebne ocjene nivoa provedenosti svake od preporuka, mogući statusi provedenosti preporuka su klasifikovani u pet kategorija:

PREPORUKA JE POTPUNO PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije su provele ili u kontinuitetu provode preporuku; - potpuno provođenje preporuke je dokumentovano.
PREPORUKA JE DJELIMIČNO PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije su preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - institucije provode aktivnosti, ali preporuka nije u potpunosti provedena; - djelimično provođenje preporuke je dokumentovano.
PROVOĐENJE PREPORUKE U TOKU	<ul style="list-style-type: none"> - institucije preduzimaju aktivnosti na provođenju preporuke; - aktivnosti institucija se ne provode kontinuirano i planiranom dinamikom; - preporuka nije provedena ni u potpunosti, ni djelimično; - aktivnosti u toku dokumentovane.
PREPORUKA NIJE PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije nisu preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - preporuka nije provedena ni djelimično, ni u potpunosti; - nije dokumentovano da su se preduzimale mjere na provođenju preporuke.
PREPORUKA NIJE AKTUELNA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije nisu preduzimale aktivnosti na provođenju preporuke, u međuvremenu su nastupile okolnosti koje su preporuku učinile neaktuelnom (promjena regulative, nadležnosti, odgovornosti i dr.).

Institucije javnog sektora, koje su bile obuhvaćene revizijom učinka i kojima su upućene preporuke u Izvještaju revizije učinka, bile su u obavezi da u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske, u roku od 60 dana od dana prijema Izvještaja revizije učinka sačine i dostave GSRJS RS i nadležnom skupštinskom odboru Akcioni plan za provođenje preporuka revizije učinka, a radi praćenja provođenja datih preporuka.

Nakon objavljivanja Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja" od institucija obuhvaćenih revizijom, CSR Bijeljina, CSR Doboje, CSR Gradiška i CSR Derвента su donijeli i dostavili GSRJS RS Akcioni plan za provođenje preporuka revizije učinka. Nalazi naknadnog pregleda provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja" u ovom poglavlju se prezentuju u skladu sa strukturom datih preporuka.

2.1 Preporuke za Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite

Prva preporuka

Intenzivira aktivnosti na provođenju Strategije, programa i projekata iz domena socijalne zaštite koji se odnose na djecu, kao i razmotre potrebu aktueliziranja akcionih planova radi ostvarivanja osnovnih principa i ciljeva socijalne zaštite.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Strategija unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Strategija), sa Akcionim planom, donesena je za period 2015–2020. godine. Strategijom su identifikovane ključne oblasti djelovanja, definisani ključni ciljevi za svaku oblast, planirane potrebne aktivnosti za ostvarivanje ciljeva i prepoznati su ključni akteri za njihovu uspješnu realizaciju. Akcioni plan sadrži ciljeve, neophodne aktivnosti i nosioce za realizaciju ciljeva, indikatore, definisane rokove, kao i neophodna sredstva za realizaciju. Nakon 2020. godine nije donesena nova Strategija unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj, ali je u decembru 2023. godine donesena Strategija socijalne zaštite u Republici Srpskoj za period 2023-2029. godina, u kojoj su između ostalih oblasti socijalne zaštite definisani i posebni ciljevi i prioriteti za unapređenje socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja.

Ministarstvo je u 2021. godini izradilo Evaluacioni izvještaj o realizaciji Strategije unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja za period 2015-2020. godine. U Izvještaju je konstatovano da je od šest identifikovanih prioriternih strateških oblasti napredak ostvaren u četiri oblasti. Oblasti u kojima je ostvaren napredak su preventivna zaštita, hraniteljstvo, institucionalno zbrinjavanje i podrška pri osamostaljivanju. Aktuelni ostaju strateški ciljevi i programski prioriteti iz oblasti usvajanja i starateljstva. Ostvarivanje ovih strateških ciljeva je planirano u narednom periodu, prvenstveno kroz novi Porodični zakon koji je stupio na snagu od 01.09.2023. godine.

Ministarstvo nije izradilo poseban Program pomoći i podrške mladima koji izlaze iz obaveznih oblika zbrinjavanja. Kroz izmjene Zakona o socijalnoj zaštiti (u daljem tekstu: Zakon) kao sistemski oblik podrške mladima koji izlaze iz obaveznih oblika zbrinjavanja, propisano je da JU Dom za djecu i omladinu bez roditeljskog staranja „Rada Vranješević“ (u daljem tekstu: Dom) sa nadležnim CSR pružaju podršku korisnicima Doma u procesu osamostaljivanja i da organizuje nadzor i savjetovanje u trajanju do tri godine od završetka školovanja. Takođe, Zakonom je propisana podrška deinstitucionalizaciji Doma, u cilju smanjenja broja djece na rezidencionalnom smještaju i razvijanju drugih oblika zbrinjavanja, kao što su hraniteljstvo i stavljanje akcenta na podršku biološkim porodicama da ne dođe do razdvajanja djece i roditelja.

Ministarstvo je vršilo analizu postojećeg pravnog okvira koji se odnosi na oblast usvajanja djece. Donošenjem novog Porodičnog zakona, koji je stupio na snagu 01.09.2023. godine, ova oblast je unapređena tako da su, između ostaloga uređeni porodično-pravni odnosi između bračnih supružnika, vanbračnih partnera, roditelja i djeteta, usvojlaca i usvojenika, staratelja i šticenika, odnosi između srodnika u bračnoj, vanbračnoj ili usvojeničkoj porodici,

te postupci nadležnih organa u vezi sa porodičnim odnosima i starateljstvom. Takođe je predviđen i jedinstven lični registar usvojenja, koji sadrži podatke o budućim usvojiocima za koje je utvrđeno da su podobni da usvoje dijete i o djeci za koju je utvrđeno da su podobna da budu usvojena, a dato je i pravo djetetu da saopšti svoje mišljenje u sudskom i upravnom postupku, kada to njegov uzrast i zrelost dozvoljavaju.

Druga preporuka

U potpunosti uspostavi organizacione, funkcionalne i administrativno-tehničke pretpostavke za uspješno funkcionisanje zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja.

Status preporuke: Provođenje preporuke u toku

Obrazloženje statusa:

Ministarstvo nije uspostavilo jedinstvenu potpunu bazu podataka koja se odnosi na djecu bez roditeljskog staranja, niti su utvrđene jedinstvene metodologije i standardi prikupljanja, obrade i publikovanja podataka o djeci bez roditeljskog staranja. CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom imaju svoje baze podataka koje vode za JLS za koju su nadležni i te podatke unose i u program „SOTAK“ koji je uspostavilo Ministarstvo. U skladu sa Porodičnim zakonom, Ministarstvo trenutno izrađuje pravilnike koji će urediti ovaj segment socijalne zaštite. Ministarstvo vodi evidenciju o djeci bez roditeljskog staranja u RS¹.

Ministarstvo je u saradnji sa CSR i Domom 2021. godine izradilo stručne smjernice za organ starateljstva u porodici pod nazivom Zaštita interesa i prava djeteta na roditeljsko staranje i život u porodici. Cilj izrade Smjernica jeste da se omogući ujednačen pristup svih organa starateljstva kod slučajeva gdje postoji rizik od izdvajanja djeteta iz porodice i njegovog zbrinjavanja u nekom od oblika alternativne brige. Iste upućuju na jednako postupanje u svim slučajevima saznanja o povredi prava djeteta, kako bi organ starateljstva izvršio procjenu i odlučio o pravima i mjerama iz socijalne, odnosno porodično-pravne zaštite, koje mogu osigurati odgovarajuću roditeljsku brigu i staranje. Smjernice imaju za cilj da organ starateljstva u potpunosti procjenjuje potrebe djeteta, njegovu ličnu, porodičnu i socijalnu situaciju, kao i da izvrši procjenu svih rizika kojima je dijete izloženo. Takođe, organ starateljstva treba da planira mjere zaštite koje su najbolje za dijete. Osim procjene za socijalne, ekonomske i psihološke potrebe djeteta potrebno je izvršiti i procjenu, u smislu, koji oblik zbrinjavanja je u najboljem interesu djeteta.

Ministarstvo u saradnji sa CSR kontinuirano vrši koordinaciju dobrih praksi koje se odnose na zaštitu i zbrinjavanje djece bez roditeljskog staranja, a posebno na planu edukacija zaposlenih u CSR. Kao primjer jednog od vidova zajedničke edukacije i razmjene pozitivnih iskustava, Ministarstvo u partnerstvu sa Asocijacijom supervizora BiH, je sprovelo specijalističku edukaciju za superviziju u psihosocijalnom radu. Edukaciju pohađaju stručni radnici iz CSR. Stručni radnici u sklopu edukacije realizuju praksu, odnosno provode superviziju sa 160 stručnih radnika iz ustanova socijalne zaštite, obrazovanja i zdravstva. Značaj uvođenja supervizije u socijalnu zaštitu jeste dugotrajnija podrška stručnim radnicima u oblasti socijalne zaštite, prevencije profesionalnog sagorijevanja i zaštita mentalnog

---

¹ Prilog broj 3.

zdravlja. Ovakav vid edukacije dovodi do unapređenja kvaliteta usluge prema korisnicima, a prioritetno prema djeci bez roditeljskog staranja kao i sistema socijalne zaštite u RS.

Ministarstvo zajedno sa UNICEF BiH i Društvom psihologa Republike Srpske kroz projekat „Jačanje kapaciteta centara za socijalni rad u COVID-19 pandemiji u osiguravanju pristupa politikama i praksama usmjerenim ka porodici za vulnerabilne kategorije roditelja u RS“ su organizovali edukaciju u oblasti hraniteljstva. Projekat je imao za cilj razvoj i promociju hraniteljstva kroz realizovanu edukaciju za stručne radnike u CSR u cilju osnaživanja za procjenu, izbor i nadzor hraniteljskih porodica za djecu bez roditeljskog staranja. Takođe, Ministarstvo u saradnji sa UNICEF-om priprema novu edukaciju za 90 stručnih radnika u oblasti hraniteljstva s ciljem razvoja hraniteljstva za djecu u RS koja će se odnositi na zbrinjavanje u hraniteljsku porodicu, procjenu hraniteljske porodice i nadzor hraniteljskih porodica. Zakonom i Pravilnikom o hraniteljstvu propisani su uslovi, iznos obračuna naknade za rad hraniteljskih porodica.

Treća preporuka

Na osnovu opšte analize finansiranja socijalne zaštite uspostavi optimalan, održiv i podsticajan sistem finansiranja zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Ministarstvo je vršilo analizu zakonskih i podzakonskih propisa koji obuhvataju pitanja vezana za obim i način finansiranja socijalne zaštite, visinu propisane naknade, te su na osnovu toga vršene i izmjene i dopune regulative. Zakonom je definisan način finansiranja različitih vidova socijalne zaštite u RS, pa samim tim i finansiranja zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja, koje se vrši iz dva izvora i to iz budžeta RS i budžeta JLS. Zakonom je propisano koje vrste socijalnih usluga i do kog nivoa se finansiraju i sufinansiraju iz budžeta RS, a koje vrste socijalnih usluga i do kog nivoa iz budžeta JLS.

Kada se posmatraju ukupna godišnja izdvajanja za socijalnu zaštitu vidljivo je da su se ona iz godine u godinu konstantno povećavala. Ova izdvajanja su u 2022. godini iznosila oko 86.000.000 KM i bila su, u odnosu na 2018. godinu, veća za oko 30.000.000 KM.² Ministarstvo nije obezbijedilo zasebne podatke o izdvajanju za djecu bez roditeljskog staranja.

U hraniteljstvo, kao bitan način zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja treba ulagati dodatne kapacitete i širiti mrežu hraniteljskih porodica kroz promociju, kampanje i veću podršku hraniteljskim porodicama. Prema podacima Ministarstva iz 2022. godine sve JLS nemaju razvijeno hraniteljstvo. Hraniteljstvo za maloljetna lica je razvijeno u 24 JLS i to u Banjoj Luci, Bijeljini, Brodu, Višegradu, Gackom, Gradišci, Doboju, Zvorniku, Istočnom Novom Sarajevu, Kozarskoj Dubici, Laktašima, Modriči, Mrkonjić Gradu, Nevesinju, Novom Gradu, Petrovu, Prijedoru, Prnjavoru, Rudom, Srpcu, Tesliću, Trebinju, Šipovu i Šekovićima.

Ministarstvo vrši sufinansiranje troškova smještaja djece bez roditeljskog staranja u ustanove socijalne zaštite čiji je osnivač Vlada RS. Ministarstvo je tokom posmatranog perioda više

---

² Prilog broj 4.

8 Izvještaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka RU 005-17 "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja"

puta finansijski pomagalo Dom dijelom kroz intervente pomoći na osnovu rješenja o dodjeli novčanih sredstava ustanovama socijalne zaštite čiji je osnivač Vlada RS, a dijelom putem granta za podizanje kvaliteta za pružanje stručnih usluga u institucijama za djecu bez roditeljskog staranja.

Procesom transformacije u Domu, su razvijene usluge kao što su dječiji vrtić, savjetovalište, majčinski dom, stanovanje uz podršku, osamostaljivanje uz podršku, kao i različiti oblici podrške djeci i mladima bez roditeljskog staranja. Takođe, Dom između ostaloga posreduje pri uspostavljanju kontakta djeteta sa biološkom porodicom, pruža pomoć pri obezbjeđivanju prostora za stanovanje i profesionalnom usmjeravanju, te stipendiranju za nastavak školovanja kao i posredovanje pri zapošljavanju.

Ministarstvo kontinuirano vrši stručni nadzor u Domu, te daje preporuke za što bolje funkcionisanje ove ustanove, kao i da se obezbjeđuju bolji uslovi za djecu bez roditeljskog staranja koja su smještena u Dom. Posljednji stručni nadzor od strane Ministarstva u Domu izvršen je krajem 2022. godine.

2.2 Preporuke za jedinice lokalne samouprave i centre za socijalni rad

---

Četvrta preporuka

U skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti donesu srednjoročne i godišnje programe socijalne zaštite sa posebnim dijelom koji se odnosi na zbrinjavanje i zaštitu djece bez roditeljskog staranja.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Srednjoročni programi socijalne zaštite su izrađeni na osnovu analize stanja socijalne zaštite na području JLS, kapaciteta CSR i finansijskih mogućnosti JLS. Od šest JLS i njihovih CSR obuhvaćenih naknadnim pregledom tri³ imaju usvojene srednjoročne programe socijalne zaštite.

Svi CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom donosili su godišnje programe rada koje je usvojio nadležni organ opštine/grada. Godišnji programi rada CSR zasnivaju se na stanju socijalne zaštite na teritoriji JLS, prethodnoj analizi broja korisnika socijalne zaštite i očekivanog broja korisnika u narednom periodu, analizi kapaciteta CSR, a prije svega kadrovske strukture, finansijskih mogućnosti i svega ostaloga što je poterbno za pružanje kvalitetnih usluga socijalne zaštite. Takođe, u srednjoročne i godišnje programe, u skladu sa mogućnostima, uključene su i mjere na planu podrške i pomoći osamostaljivanju lica koja izlaze iz obaveznih vidova zbrinjavanja. Izrada godišnjeg programa socijalne zaštite i planiranje neophodnih budžetskih sredstava vrši se na osnovu cjelokupnih iskazanih potreba CSR, te se obavezno planiraju sredstva za zbrinjavanje i podršku djeci bez roditeljskog staranja. Na osnovu analize podataka vrši se godišnje planiranje rada CSR, te se određuju smjernice razvoja socijalne zaštite na teritoriji JLS.

Realizacijom programskih aktivnosti CSR doprinose ostvarivanju prava i pružanju usluga iz oblasti socijalne i porodično-pravne zaštite pojedincima i porodicama koje se nalaze u

---

³ Grad Banja Luka, Grad Bijeljina i Grad Prijedor

nepovoljnim životnim prilikama s ciljem njihovog osnaživanja za samostalan i produktivan život u društvu. Godišnji programi rada kao i budžetom odobrena finansijska sredstva CSR, u većini slučajeva obezbjeđuju nesmetano funkcionisanje CSR, kako bi između ostalog doveli do poboljšanja prava za djecu bez roditeljskog staranja, kao i pružanje podrške djeci koja izlaze iz obaveznih vidova zbrinjavanja.

Tri JLS⁴ obuhvaćene naknadnim pregledom su donijele Odluke o proširenim pravima i u njima su definisana i prava na pomoć pri osamostaljivanju lica koji izlaze iz obaveznih vidova zbrinjavanja kao što su novčana pomoć, stan na korišćenje i pomoć pri zapošljavanju. Pojedini CSR, iako nemaju Odluke o proširenim pravima na teritoriji JLS, u svojim budžetima planiraju i daju neke vidove pomoći pri osamostaljivanju i to prije svega u vidu jednokratne pomoći djeci koja izlaze iz sistema zbrinjavanja, kao i pomoć prilikom zaposlenja.

Peta preporuka

Unaprijede sistem finansiranja zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja.

Status preporuke: Preporuka je potpuno provedena

Obrazloženje statusa

JLS i CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom u svojim budžetima planiraju potrebna finansijska sredstva koja su neophodna za nesmetano finansiranje. CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom u budžetima imaju planirana finansijska sredstva za nesmetano i kontinuirano finansiranje zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja. Osim finansiranja smještaja u ustanovu ili hraniteljsku porodicu, CSR prema svojim mogućnostima obezbjeđuju sredstva i za proširena prava u pogledu školovanja, zdravstvene zaštite, izrade ličnih dokumenata i slično.

CSR su vršili analize prioriteta u finansiranju među kojima su i institucionalno i vaninstitucionalno zbrinjavanja djece. Takođe, u budžetima su obezbjeđena sredstva za redovnu isplatu naknada za hraniteljske, srodničke porodice, kao i obaveza prema ustanovama koje zbrinjavaju djecu.

CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom redovno izmiruju svoje obaveze po osnovu plaćanja institucionalnog i vaninstitucionalnog oblika zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja, kako prema hraniteljskim porodicama, tako i prema ustanovama socijalne zaštite. Takođe, JLS i CSR obuhvaćene naknadnim pregledom koji imaju donesene Odluke o proširenim pravima, planiraju i obezbjeđuju neophodna sredstva za kontinuiranu i blagovremenu isplatu troškova nastalih po priznavanju proširenih prava koja su namijenjena za pružanje podrške licima nakon izlaska iz sistema institucionalnog zbrinjavanja. U zavisnosti od socio-ekonomskih prilika srodnicima se pruža finansijska podrška u vidu mjesečne novčane nadoknade ili jednokratne novčane pomoći kada se za istom iskaže potreba. Kroz priznavanje prava na jednokratnu novčanu pomoć obezbjeđuje se finansijska pomoć djeci obuhvaćenoj institucionalnim ili vaninstitucionalnim oblikom zbrinjavanja u cilju zadovoljenja iskazanih potreba. Za djecu koja su smještena u hraniteljske porodice pojedini CSR kreirali su planove djelovanja kao što su pripreme za povratak u bilošku porodicu ili su preduzete mjere i radnje neophodne za stvaranje uslova potrebnih za usvojenje.

---

⁴ Grad Banja Luka, Grad Bijeljina, Grad Laktaši

Šesta preporuka

Kontinuirano unaprjeđuju administrativne postupke i procedure zbrinjavanja i zaštite djece bez roditeljskog staranja.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Prema Porodičnom zakonu usvojenje djeteta može biti potpuno i nepotpuno. Potpuno usvojeno može biti dijete samo uzrasta do pet godina koje nema žive roditelje ili su mu roditelji nepoznati, djece koju su roditelji napustili, a više od jedne godine ne zna im se mjesto boravka, te djeca čiji su roditelji pred organom starateljstva pristali, odnosno dali saglasnost da njihovo dijete bude potpuno usvojeno. Dijete potpuno mogu usvojiti bračni supružnici, ukoliko su oba ili jedan od njih stariji od usvojenika najmanje 18 godina.

CSR su preispitali postojeće administrativne procedure i po potrebi usvajali nove ili izmjenjene interne propise čija primjena je omogućavala jednostavniji i efikasniji postupak zbrinjavanja i zaštite djece. CSR su pri izboru najadekvatnijeg oblika zbrinjavanja vršili procjenu najboljeg interesa djeteta uvažavajući njegove razvojne, vaspitne i socijalne potrebe. Ukoliko je dijete bez roditeljskog staranja pogodno za usvojenje preduzimaju se mjere i radnje da se djetetu nađe adekvatna porodica i da mu se omogući rast i razvoj u porodičnim prilikama. Procedure za usvajanje djece bez roditeljskog staranja su kompleksne, ali i neophodne radi zaštite djeteta. Porodičnim zakonom je napravljen iskorak naprijed u ovoj oblasti, tako da sada prilikom oduzimanja i usvajanja djece sudovi odlučuju, a CSR su partneri, tj. prate postupak sa stručne strane i predlažu moguća rješenja.

CSR obuhvaćeni naknadnim pregledom imaju formirne svoje evidencije koje se razlikuju po formi, sadržaju, strukturi i obuhvataju djecu bez roditeljskog staranja na teritoriji JLS za koju su oni nadležni. Evidencije obično sadrže ime i prezime djeteta, datum i godinu rođenja, ime i prezime staratelja, adresu prebivališta, kontakt telefon staratelja i drugo. Evidencija djece bez roditeljskog staranja koje vode CSR se kontinuirano ažuriraju. Ovakve evidencije mogu predstavljati pouzdanu osnovu za izvještavanje CSR prema JLS kao i prema Ministarstvu.

CSR dostavljaju skupštinama grada/opštine, kao osnivaču, programe rada kao i izvještaje o radu na usvajanje. Sastavni dio ovih programa i izvještaja je i segment zbrinjavanja i zaštite djece bez roditeljskog staranja. Samim tim organi JLS imaju kontinuiran uvid u stanje socijalne zaštite na svojoj teritoriji, pa tako i po pitanju zbrinjavanja i zaštite djece bez roditeljskog staranja. Takođe, CSR jednom godišnje vrše i izvještavanje prema Ministarstvu putem zadatih upitnika.

3 ZAKLJUČAK

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske provela je naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja". Nalazi provedenog naknadnog pregleda pokazuju da su četiri centra za socijalni rad obuhvaćena revizijom donijela akcione planove za sprovođenje preporuka, ali i da su druge institucije obuhvaćene revizijom preduzimale mjere i aktivnosti da se obezbijedi efikasnije i transparentnije zbrinjavanje i zaštita djece bez roditeljskog staranja.

Strategija unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj bila je aktuelna i primjenjiva u periodu 2015–2020. godine. Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite pristupilo je izradi nove Strategija socijalne zaštite Republike Srpske za period 2023-2029. godina i ista je usvojena Odlukom Vlade Republike Srpske u decembru 2023. godine. Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite je u 2021. godini izradilo Evaluacioni izvještaj o realizaciji Strategije unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja 2015-2020. godine, u kojem je konstatovano da je od šest identifikovanih prioriternih strateških oblasti napredak ostvaren u četiri oblasti. Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite je vršilo analizu zakonskih i podzakonskih propisa, te su na osnovu toga vršene i izmjene i dopune Zakona o socijalnoj zaštiti i donesen je novi Porodični zakon. Nije uspostavljena jedinstvena baza podataka o djeci bez roditeljskog staranja.

Tri od šest jedinica lokalne samouprave obuhvaćenih naknadnim pregledom imaju usvojene srednjoročne programe socijalne zaštite. Centri za socijalni rad obuhvaćeni naknadnim pregledom donosili su godišnje programe rada i sprovodili su određene mjere i aktivnosti na poboljšanju sistema zaštite djece bez roditeljskog staranja. Takođe, Centri za socijalni rad obuhvaćeni naknadnim pregledom imaju formirne svoje evidencije koje u svom sadržaju obuhvataju djecu bez roditeljskog staranja.

Na osnovu informacija o aktivnostima i pokazatelja o ostvarenim rezultatima, revizija se u razumnoj mjeri uvjerila da je od šest datih preporuka jedna preporuka potpuno provedena, četiri preporuke su djelimično provedene, a za jednu preporuku je sprovođenje u toku.

U cilju efikasnog okončanja preostalog dijela aktivnosti na sprovođenju preporuka potrebno je da Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite uspostavi jedinstvenu bazu podataka koja se odnosi na sve aspekte i pitanja u vezi sa djecom bez roditeljskog staranja. Takođe je potrebno nastaviti analizu stanje u oblasti zaštite i zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja i u cilju poboljšanja sistema mijenjati i unapređivati regulativu, procedure i postupke.

Jedinice lokalne samouprave i centri za socijalni rad trebaju da izrade i usvoje srednjoročne programe socijalne zaštite. Jedinice lokalne samouprave i centri za socijalni rad, koji imaju potrebu i finansijske mogućnosti, treba da donesu Odluke o proširenim pravima i da u njima definišu i pravo na pomoć pri osamostaljivanju lica koja izlaze iz obaveznih vidova zbrinjavanja.

Vođa revizorskog tima

Branko Sladojević s.r.

PRILOZI

Prilog broj 1. Lista referenci

1. Zakon o Vladi Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 118/08);
2. Zakon o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 37/12, 90/16, 94/19, 42/20 i 36/22);
3. Porodični zakon („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 54/02, 41/08,63/14 i 56/19)
4. Porodični zakon („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/23);
5. Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 97/16, 36/19 i 61/21);
6. Zakon o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 115/18 i 111/21);
7. Strategija unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja (2015-2020.)
8. Evaluacioni izvještaj o realizaciji Strategije unapređenja socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja (2015-2020.)
9. Pravilnik o hraniteljstvu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 27/14);
10. Program pripreme za usvojenje („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 85/23);
11. Uputstvo o postupku usvajanja djece („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 27/04);
12. Stručne smjernice za organ starateljstva „Zaštita interesa i prava djeteta na roditeljsko staranje i život u porodici“;
13. Budžet Republike Srpske za 2019, 2020, 2021 i 2022. godinu
14. Budžeti jedinica lokalne samouprave za 2019, 2020, 2021, 2022 i 2023. godinu;
15. Srednjoročni programi socijalne zaštite jedinica lokalne samouprave;
16. Godišnji programi rada centara za socijalni rad;
17. Izvještaji o radu centara za socijalni rad;
18. Odluke o proširenim pravima jedinica lokalne samouprave;
19. Upitnici koje su, po zahtjevu u definisanoj strukturi, popunili predstavnici nadležnih institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom.

Prilog broj 2. Pregled statusa provedenosti preporuka centara za socijalni rad

Broj preporuke	Status preporuke	CSR Banja Luka	CSR Laktaši	CSR Bijeljina	CSR Prijedor	CSR Gradiška	CSR Modriča	Ukupno	%
1	Potpuno provedeno			1			1		33
	Djelimično provedeno	1	1		1	1			67
2	Potpuno provedeno	1	1	1	1	1	1		100
	Djelimično provedeno								0
3	Potpuno provedeno			1	1				33
	Djelimično provedeno	1	1			1	1		67

Izvor : Dokumentacija centara za socijalni rad

Prilog broj 3. Pregled broja djece bez roditeljskog staranja u Republici Srpskoj po JLS za period 2019-2022. godina

Broj djece bez roditeljskog staranja po JLS u Republici Srpskoj				
	2019.	2020.	2021.	2022.
Banja Luka	73	32	57	60
Bijeljina	47	44	12	12
Bileća	0	0	0	0
Brod	7	0	5	10
Bratunac	9	0	0	6
Višegrad	0	0	0	0
Vlasenica	0	0	1	0
Gacko	2	2	0	0
Gradiška	10	10	7	6
Derventa	2	5	5	0
Doboj	32	30	21	27
Zvornik	4	4	5	1
Istočna Ilidža	0	2	2	2
Istočno Novo Sarajevo	0	0	1	4
Kneževo	0	0	1	0
Kostajnica	1	0	0	0
Kotor Varoš	5	5	5	2
Kozarska Dubica	4	0	4	4
Laktaši	5	9	21	19
Lopare	3	4	0	3
Ljubinje	1	0	0	0
Milici	0	2	1	5
Modriča	29	23	5	0
Mrkonjić Grad	0	0	0	0
Nevesinje	1	2	2	0
Novo Goražde	0	0	0	0
Novi Grad	11	22	18	15
Pale	2	4	4	2
Pelagićevo	0	0	0	0

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske

Petrovo	5	5	5	4
Prijedor	46	41	40	38
Prnjavor	0	0	0	7
Rogatica	0	0	0	0
Rudo	5	5	5	4
Sokolac	8	7	6	7
Srbac	13	19	19	7
Srebrenica	1	1	0	0
Teslić	14	14	15	17
Trebinje	7	7	5	5
Ugljevik	0	0	0	0
Foča	5	5	6	6
Čajnice	1	2	1	1
Čelinac	1	2	2	0
Šamac	0	0	0	0
Šipovo	0	4	0	0
Stanari	4	1	0	0
Vukosavlje	0	0	0	0
Kalinovik	0	0	0	0
Ribnik	0	0	0	0
Donji Žabar	0	0	0	0
Berkovići	0	0	0	0
Petrovac	0	0	2	0
Istočni Drvar	0	0	0	0
Istočni Stari Grad	0	0	0	0
Jezero	0	0	0	0
Krupa na Uni	0	0	0	0
Kupres	0	0	0	0
Osmaci	0	0	0	3
Oštra Luka	0	2	2	0
Trnovo	0	0	0	0
Han Pijesak	1	0	0	0
Šekovići	0	0	0	0
UKUPNO	359	315	285	277

Izvor: Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite

Prilog broj 4. Pregled ukupnih izdvajanja za finansiranje socijalne zaštite u Republici Srpskoj u periodu 2018-2022. godina (po pravima)

PRAVA	2018	2019	2020	2021	2022
	u KM	u KM	u KM	u KM	u KM
Novčana pomoć	7.164.419	7.047.024	7.936.918	7.200.214	8.281.017
Dodatak za pomoć i njegu drugog lica	34.436.723	37.079.285	39.471.047	44.800.00	52.331.642
Podrška u izjednačavanju mogućnosti djece i omladine sa smetnjama u razvoju	566.133	414.076	333.479	259.746	228.711
Smještaj u ustanovu soc. Zaštite	7.878.116	7.888.776	8.197.788	8.391.498	8.854.651
Zbrinjavanje u hraniteljsku porodicu	2.154.022	2.229.597	2.242.882	2.236.961	2.207.586
Pomoć i njega u kući	305.552	460.830	357.550	363.728	386.766
Dnevno zbrinjavanje	373.225	438.542	559.405	668.838	736.615
Jednokratna novčana pomoć	1.672.903	1.636.686	1.661.461	1.730.434	2.226.739
LIČNA INVALIDNINA (od jula 2018. Godine)	2.090.500	5.533.200	8.394.365	9.622.143	11.279.511
Savjetovanje	-	-	-	-	-
UKUPNO	56.641.596	62.728.020	69.154.899	75.273.564	86.533.241

Izvor: Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite